

עוצי השרה

מבית מכון - 'מרגניתא דרבי מאיר'

להוצאת תורות רבות"ק לבית דראהביטש - סטרעליסק - סטריא

• פרשת לך לך תשפ"ג • שנה ב' גליון נ"ו •

שרה הנוטה

הפרשת השבוע הוא המשך של קדושת ראש השנה

לך לך.

אמר על פרשת לך לך שהוא גם כן כמו ראש השנה דעד פרשה זו היה שמו אברם ועתה קרא שמו אברהם.

[ונראה הכוונה שדרשו ז"ל { בראשית רבה י"ב ט', הובא בבעל הטורים בראשית ב' ד' בהבראם באברהם } שבזכותו נברא העולם על כן זה היום תחילת מעשיך בשעה שנקרא אברהם, ובילקוט ראובני כתב 'וד' בוך את אברהם בכל' { בראשית כ"ד א' } שנתן לו אות ה' בשמו שבו נברא העולם].

{ ספה"ק אמרי קדוש לרביה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, וע"פ ספה"ק מעשה יחיאל פרי' לך דף ה' ע"א }

הדרך להיפרד מהעולם הזה ע"מ להתחבר לקדושה, הוא ע"י שיבטל מעצמו החיבור מעט מעט

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך { בראשית י"ב א' }.

ולכאורה צריך להיות הסדר בהיפך, כי תחילה יש לו לאדם לצאת מבית אביו ואחר כך ממולדתו, ואחר כך הוא יוצא מארצו, והאיך נאמר תחילה שיצא מארצו וממולדתו ואחר כך מבית אביו, שהרי כיון שיצא מארצו וממולדתו הרי בוודאי יצא מבית אביו כבר.

והנראה כי אמר לו הקב"ה לפי סדר הרגש הלב, כי היותר קשה לו לאדם הוא לעזוב את בית אביו, היינו מקום חיותו אשר בו הוא עטוף

באהבת אביו ואמו, ואחר כך מולדתו היינו מקום שהוא מחובר אליו כי שם הוא מולדתו וחש חיבור אליו, ואחר כך 'ארצו' שזה אינו אלא מקום גשמי בלבד, וזה הוא הפחות קשה על האדם לעזובו, וכנגד זה סידר הכתוב 'לך לך מארצך' וכו', היינו כי הקב"ה הורה לו לנתק עצמו אט אט בהרגש הלב מן אילו המקומות על מנת שיוכל אחר כך לצאת בפועל, ועל כן אמר תחילה 'מארצך' כי זה הפחות קשה עליו בהרגש הלב לעזובו, ואחר כך 'וממולדתך' שהוא קצת יותר קשה, ואחר כך 'ומבית אביך' שזה היותר קשה על האדם לעזובו.

ויש ליתן בזה תוספת ביאור, כי העבודה הזאת היא עבודה כללית המוטלת על כל האדם הבא לנתק את עצמו מכל העבודה וזה הסוכבת אותו, והוא חפץ לילך 'אל הארץ אשר אראך' היינו אל ארץ הקודש, להתחבר להבורא ית', ומהו הדרך בזה לנתק עצמו בהרגשיות הלב אט אט, היינו שתחילה ינתק מעליו את החיבור החיצוני לסובבים אותו, והיינו שכל אחד מחובר לסובבים אותו בשלש חלקים, האחד הוא 'ארצך' היינו שהוא דר בינם, והחיבור הזה הוא חיבור חלש ביותר, ואחר כך יש לו חיבור היותר חזק הוא 'מולדתך' כי הוא חש עצמו איתם כאחד בהיותם בני מולדת אחת, ויש להם הרגש קיום אחד, וחיבור בכל הליכותיהם, כי דרך כלל לכל מולדת יש נימוסין והנהגות משלה, וכאשר האדם הוא חלק מן המולדת הרי הוא מחובר לכל הנהגות ונימוסין הללו, ואחר כך יש את החיבור של 'מבית אביך' היינו שזהו קשר של קיימא כל ינתק, בהיותם בני איש אחד, כי דרך כלל הסוכבים אותו הם בקרבת דמים בדמים נגעו, כי הם מתחתנים זה עם זה ונישאים זה בזה.

והדרך היא שתחילה יסיר מעל עצמו ההרגש החלש ביותר והוא 'מארצך' היותם בני ארץ אחת וישובם כאחד, וישכיל בדעתו להבין כי אין בזה מאומה, ואחר אשר יחוש זה, יוכל לעבור לחלק הנוסף הוא 'ממולדתך' לנתק מהרגש ליבו את החיבור של הנימוסין וההנהגות של בני מדינתו, ולהבין כי גם בזה אין בו מאומה להיות מחמת כן מחובר אליהם, ואחר כך 'מבית אביך' היינו שינתק את עצמו אף גם מקשרי דמים, על מנת שיוכל להתחבר אל הקב"ה, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל { קידושין ל' ע"ב } "ואומר { תהלים קכ"ז ה' } אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער מאי את אויבים בשער אמר רבי חייא בר אבא אפי' האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה ואינם זויים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר { במדבר כ"א י"ד } את והב בסופה אל תקרי בסופה אלא בסופה", היינו שעל מנת להתחבר אל התורה הק' לפעמים צריך להיות מנותק גם מבית אביו, ורק כך זוכה להתחבר אל הארץ אשר אראך.

והענין של "הארץ אשר אראך" ולא הזכיר לו שם המקום אליו ילך, נראה כי רצה להורות בזה לדורות לכל איש ואיש מישראל, אשר כל אחד יש לו את הארץ הראויה דייקא לו מה שאין ראוי לחבירו, כי כל אחד יש לו ענין מיוחד, לתקן בעולם הזה שאין לחבירו, וכל אחד צריך לתור ולחפש אחר אותה עבודה ארץ הקדושה הספונה לו.

{ ליקוטי "מאור ישראל" לרבינו מהר"י }

עצת הקטף

חליבות ומנהגים – שבת (ב"ה)

פג. עת פנות אל המנחה ביום שבת קודש עת רצון הוא, ונהגו להתאסף בקיבוץ עם ועדה לסעודה שלישית בבית המדרש, ורבינו מהר"מ הוא מרגלא בפומיה לומר שמיא דרודו הרה"ק רבי אליהו מז"אלין זי"ע שיש למסור נפש על ענין זה של ישיבה בשלש סעודות במנין אנשים.

1. איתא בזה"ק ח"ב דף פ"ח ע"ב י"א חזי, בכל שיתא יומי דשבתא כד מטא שעתא דצלותא דמנחה, דינא תקיפא שלטא וכל דינין מתערין, אבל ביומא דשבתא כד מטא עידן דצלותא דמנחה, רעוא דרעיון אשתכח, ועתיקא קדישא גליא רצון דיליה, וכל דינין מתכפין, ומשתכח רעוא וחידו בכלא. ובהאי רצון אסתלק משה נביאה מהימנא קדישא מעלמא, בגין למנדע דלא בדינא אסתלק, וההיא שעתא.

והרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע כתב בספח"ק "בני יששכר" (מאמרי שבתות מאמר ח' אות א') וז"ל: בו ידובר מענין צלותא דמנחת שבת הנקרא עת רצון: שבת בזמן צלותא דמנחה נקרא ע"ת רצון כמבואר בזה"ק. שמעתי מאת כבוד אדומ"י הרב הקדוש מהר"מ זצוק"ל הטעם להיות בריאת העולם בששת ימי בראשית הנה התחלת הבריאה אור ליום אחד שהוא מוצאי שבת הנה קודם הבריאה עלה ברצונו ית"ש לברוא את העולם. הנה הזמן שקודם ליל א' היא זמן ועת הרצון כמו בהתחלת הבריאה אז עלה ברצונו עכ"ז ז"ל ומזה תשכיל ותדע הנה ברצון הקדום אז ישראל בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית. ועל ידי מחשבות ישראל כביכול נתוהוה כל היצור המה היוצרים יושבי נטעים עם המלך במלכותו. זה שאנו אומרים במח"ת שבית ואניי דייקא עמך ישראל שעליתי במחשבה וברצוני הקדום משיא"כ שאר האומות אין להם שייכות עם הע"ת רצון רק אניי תפתי לך הוי"ו עת רצון, הב"י.

2. בסי משמרת שלום סי' כ"ט סק"ב ז"ל, והנה הבעש"ט הקדוש ותלמידיו ותלמידי תלמידיו הקדושים זהירו מאוד על סעודה שלישית, ולקבוע סעודה זו דייקא באסיפת עם כו' ע"ש.

וכן הביא בספר "כתר שם טוב", מעשה שהיה אשר פעם אחת ראה יהודי פשוט מסתובב בעת סעודה שלישית ומחפש מנין, והנה מצא הלה יהודי אחד וביקשו להצטרף למנין, מצא עוד יהודי וביקשו להצטרף גם כן, והנה פגש הבעל שם טוב הקדוש זי"ע ולא הכירו ואמר לו: ר' איד, אני צריך מנין, וכנס הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, ומה ראה? שהיהודי הזה נותן לכל אחד לחם משנה, ונטלים ידיים ואוכלים סעודה שלישית, ואחר כך מתחילים לשיר, עד שהגיע הזמן וברכו ברכת המזון והתפללו ערבית.

שאל הבעל שם טוב הקדוש את היהודי: מדוע כל כך חשוב היה לך, שיהיה מנין בעת סעודה שלישית? וענה ואמר: ידוע, אשר קודם שיוצאת הנשמה מזה העולם, זו זכות גדולה שנמצא שם מנין, כי חכמינו הקדושים אומרים (סנהדרין ט.ל): על כל בי עשרה שכינתא שריא, ומאוד מקפידים על כך ובפרט צדיקים.

והנה בשבת מקבל כל יהודי נשמה יתרה, ובמוצאי שבת מאבד אותה ויוצאת ממנו, ולכן אני רוצה שהנשמה תצא בנוכחות מנין. ומאז כששמע דבר זה הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, תיקן בין תלמידיו, שבעת סעודה שלישית יתקבצו יחד.

ומה שרגילין לקרות אותו 'שלש סעודות', כתב הטעם בספר { אמרי ישראל על סדר היום עמ' פ"ו } "לפי שבזה הוא מקיים כל הגי' סעודות כי הראשונות הוא רבע ויש לו הנאה מזה, הגם שזה מצווה 'ויקראת לשבת עונג', אך סעודה שלישית מגלה של שמים שמים ממש כי אינו תאב לאכילה וממילא מתקן על הכל, ע"כ נקרא שלוש סעודות ופשוט הוא שאין המצווה נקראת אלא על שם גומרה".

3. שח הרה"ח ר' יחזקאל שלאף שליט"א ראש כלל ביעלווא - לונדון, אשר פעם אחת היה רבינו מהר"מ על שבי"ק בשכונת סטמפרד היל שבלונדון, והוא בא על תפילת מנחה ושב"ק להתפלל יחד עם רבינו זצוק"ל, אך לא נשאר אחר כך לסעודה שלישית.

ולמחרת עבר אצל רבינו מהר"מ אחר תפילת שחרית, ושאלו רבינו על מה ולמה נעדר מסעודה שלישית, והשיב לרבינו כי לא חש בטוב, והשיב לו רבינו כי מקובל אצל שד"ק אמת כי על ישיבה בסעודה שלישית במנין אנשים צריך מסירות נפש.

כמו"כ שח הרה"ח ר' חיים אלטר סג"ל לנדא שליט"א [בן הרה"צ רבי אשר שליט"א] בן רבינו מהר"מ זצוק"ל, את אשר שמע מפומיה דרבינו זצוק"ל, עובדא דהוה בדידיה, וכך היה מעשה, כי בעת מלחמת העולם הראשונה היה ילד רך לימים ושהה יחד עם דודו הרה"ק רבי אליהו מז"אלין זי"ע במקום מסתור, והעת סכנה היתה לצאת לרחובה של עיר, מחמת פוגרומים נוראים, ועם כל זאת בהגיע עת רעוא דרעיון שלחו דודו החוצה על מנת לאסוף מנין אנשים להתקבץ יחד לסעודה שלישית, ואמר לו כן - שומר פתאים ד', ויש לי בקבלה מא"י הרה"ק רבי אלעזר מדיזיקוב זי"ע כי על אכילת סעודה שלישית במנין צריך מסירות נפש.

ויש לציין אגב אורחא כי אף בעת היות רבינו מהר"מ בנאות דשא, הקפיד ביותר שיתקבצו מנין אנשים על סעודה שלישית.

ורבינו מהר"מ פ"ע"א שהה על שבי"ק ברומניה לצורכי רפואה, ולא היה באפשרות שם שיתקבצו מנין אנשים על של"ס, ושח בשם אביו זצוק"ל הענין שצריך מסירות נפש על מנין אנשים בשל סעודות, והוסיף כי בחב"ד אמרו אמת בעת שאין לו לאדם מנין יקח את עשרה כוחות הנפש אשר נמצאים בקיבו ויעשה מהם מנין, והוסיף אך כמובן שזה עבודה יותר קשה מאשר לקבץ מנין אנשים.

מעט צרי

אי אפי?

אבי האומה הישראלית אברהם אבינו ע"ה מקבל ציווי מהבורא ית' שאומר לו "לך מ'א'רצ'ך וממולדתך ומבית אביך", מה מונח כאן, חז"ל הק' מגלים לנו ש'מעשה אבות סימן לבנים' יש בזה רעיון עמק ששייך לכל אחד ואחד שלומד את סיפור התרחשות המעשה זו, מה הוא איפה המסר שהקב"ה מנחיל בזה לדורות?

לפני תקופה שוחחתי עם בחור צעיר לימים, הלה שח כי הוא מרגיש לא פחות ולא יותר כי התורה והמצוות גדולים עליו, זה יותר מידי בשבילו, הוא בחור כל כך רך בשנים ופתאום על כל צעד ושעל שהוא הולך הוא נתקל באיזה חיוב, ובכל מעשה שהוא עושה הוא נתקל באיזה איסור - ישבנו ודיברנו על הנושא באריכות, פרטנו את הבעיה לפרוטות קטנות, ויצא לנו מסקנא מאד פשוטה וברורה:

לבחור אין משמעות עצמית, הוא לא באמת יודע מה הוא רוצה מעצמו, הוא עושה את מה שהוא עושה כי כולם עושים, מעולם לא היננו אותו להתעמק, לחשוב, להתבונן, לדעת על מה ולמה צריך לעשות כך ומה רע במעשה אחר, נכון הוא בוודאי לא היה טיפש להבין שיש רעיון עמוק בכל פעולה ופעולה, אבל הקו שהנחה אותו כל החיים הוא פשוט כמו רוב העם: 'להיות כמו כולם'!

הוא ידע סוגיות שלמות בש"ס על בוריין, הוא שינן דפים על הלשון בעל פה, אבל את המושג הכי בסיסי היה חסר לו! מי אני? מי אתה? מה המטרה שלי בעולם? להיכן אני מתקדם? ומה אני מעצם?

משמעות עצמית

ישנו מושג ידוע שנקרא 'משמעות עצמית', אך ישנו מושג אולי פחות ידוע שנקרא לו בשם 'משמעות עצמית', כל אחד בכל מצב חייב להיתפס לאיזה שהוא משמעות בחיים שלו, אחד הדברים הכי קשים בחיים הם לחיות בלי משמעות! כל אחד מוכרח למצוא משמעות בחיים שלו על מנת שיהיה לו סיפוק להמשיך אותם!

על הרוב האפשרות הכי קלה, ומשום כך היא גם נוצצת לרבים, לקחת את המשמעות לחיים מהציבור, במילים אחרות זה נקרא 'להיות כמו כולם', או בקצת יותר פרשנות 'מיליונים לא טועים' - בוודאי שאם ככה עושים אז ככה צריך לעשות, במילים האלה אדם מרגיע לעצמו את הנפש, הוא נותן לעצמו משמעות למעשים שלו, גם אם הוא לא מבין ולא יודע מה הוא באמת רוצה מעצמו.

הנקודה הבעייתית בזה היא, שדווקא המעשה הזה גורם לאיבוד המשמעות האמתית, כי כשאנחנו בטוחים שמצאנו משמעות במקום כל שהוא אנחנו לא מתמקדים הלאה בחיפוש המשמעות האמתית.

ולכן כשאנחנו 'כמו כולם' יש לנו נטייה לשכוח מלחפש משמעות עצמית אמיתית מי אנחנו, ומה המעשים שלנו באמת.

אבל זה גם דבר והיפוכו - על מנת שלא להיות כמו 'עדר' חייבים לחפש משמעות עצמית, אנחנו לא יכולים להישאר תלויים בלי משמעות, ככל שנעמיק בחיפוש המשמעות העצמית, רק כך נוכל להתרחק מהמשמעות הכללית.

על זה הקדוש ברוך הוא מצוה את אברהם אבינו ע"ה אבי האומה הישראלית "לך לך מ'א'רצ'ך וכו' - כשניקה את הציווי ונפשט אותו לעולם המעשי, הקב"ה מורה לו את הדרך איך אפשר להתחקק מהמשמעות הכללית של 'מ'א'רצ'ך' ממולדתך' מבית אביך', רק על ידי 'לך לך' היינו לעצמך למשמעות הפרטית שלך - רק כשחלף אל תוך עצמך תוכל להתרחק מהעדרו.

ידוע הרעיון העמוק שאמר הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע לחוקר בבית האסורים הרוסי בפטרבורג, כאשר נשאל בדבר על מה שהקב"ה שואל את אדם הראשון אחרי שחטא בחטא עץ הדעת, 'איכה? ! מה הפירוש בזה, וכי הקדוש ברוך הוא לא יודע היכן הוא נמצא.

גם תשובות של רש"י הק' על המקום שאומר שהיה זה דרך להיכנס עמו בדרבים, לא נתקבלה על ליבו של החוקר, והשיב לו הצדיק כן - אדם הראשון עשה את העבירה הראשונה בעולם, העבירה שדרדרה את כל האנושות, מיד אחרי זה שואל אותו הקדוש רוח הוא 'איכה? כלומר, היכן אתה בעולם? ! אתה יודע מה אתה רוצה מעצמך או לא? ! - תשובה חדה כתער, והאמת שזה שאלה חדה כתער, שכל אדם נשאל בה בכל עת 'איכה', תדע היכן אתה בעולם, מה התוכנית שלך, ומה המטרה שלך בחיים, תדע להיכן אתה מתקדם ומה המשמעות בחיים שלך!

בחינוך הילדים צריך בסיס גדול לחנך עליו, לתת משמעות עצמית! זה התפקיד של ההורים לתת לילד את הכלים הנכונים לקבל משמעות לחיים הפרטיים שלו, לא לחיות כמו כולם, אלא לדעת מה הוא רוצה מעצמו, זה חשוב כל כך, כי כשלבן אדם אין משמעות עצמית הרבה פעמים אפילו אין לו טעם לחיות! עד כדי כך!

בהמשך כבר הילד יפתח את זה לעצמו, לכיוון שלו, אבל חייבים לפתח אצלו את המנגנון ששואל ויודע מה הוא רוצה מעצמו, לפעמים זה מלווה בשאלות קשות מצד הילד, אבל אין מה לעשות אי אפשר להתחמק מזה, שאלות קשות שיש לילד במקום או במאותו הוא יוציא את זה, עדיף שזה יהיה אצלינו, בסמכותינו, שנדע לעשות את זה בדרך הנכונה, ולא שיעשה את זה בכוחות עצמו ולא נדע מה התשובות שהוא קיבל עליהם....!

עשה לך שרה

מה דין בן א"י שטם לחו"ל לגבי אמירת "ותן טל ומטר לברכה"?

פ"ז, הלכות קטנות {חלק א' סי' ע"ד}, הובאו דבריו בבאר היטב (או"ח ק"יז סי' ד'), שחילקו בין אם בני משפחתו נשארו בארץ ישראל לאם יצא עם כל בני משפחתו, ויש שנקטו לחלק בהמשג"ב בין אם דעתו לחזור תוך שנה או לא, עיין בפרי חדש {או"ח ק"יז סי' ב'}. הובאו דבריו בפרי מגדים {שם משבצות זהב סי' א'}

והמבואר לכאורה מתוך דבריו דבן ארץ ישראל היוצא לחוץ לארץ ממשיך לומר כדרכו אף בחוץ לארץ, [אם דעתו לחזור תוך שנה], ויאמר בברכת השנים "ותן טל ומטר לברכה" כדרכו, ואין בזה חשש כאילו הוא מבקש ליתן טל ומטר במקום זה שאין צריך לגשמים.

אמנם יש שנקטו לחלק בין אם יצא קודם ד' חשון דאז לא התחיל כלל לבקש על הגשמים, שאינו אומר בחוץ לארץ, לבין אם כבר התחיל שאז שוב אינו פוסק, וכן כתב הברכי יוסף {או"ח סי' ק"יז סי' ה' פ"ו}, וכן הוא בשערי תשובה {שם סי' ב'} ועוד.

ולמעשה נראה דבן ארץ ישראל שהתחיל לומר "ותן טל ומטר לברכה" ימשיך לומר אף בחוץ לארץ, ואין נראה בזה סימן קללה, כי הכל צריכין לגשמים של ארץ ישראל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל {תענית י' ע"א} "א"י שותה מי גשמים וכל העולם כולו מתמצית שנאמר הנותן מטר על פני ארץ", נמצא דכל העולם שותה מתמצית ארץ ישראל, וממילא נמצא אשר כל העולם כולו צריך לגשמי ארץ צריכים לגשמי ארץ ישראל, [אלא דבוראי שבסתמא בן חוץ לארץ או בן ארץ ישראל שלא התחיל לבקש על הגשמים הוא בחו"ל, לא יתחיל, אבל אחר שכבר התחיל יש לו מקום לבקשה זו], וכן להיפך בן חו"ל שבא לארץ ישראל גם כן יש לו לבקש על הגשמים בברכת השנים כי במקום שהוא עומד שם היא ארץ ישראל צריכים לגשמים.

אלא שאם הוא שליח ציבור [בגוון שהוא בשנת אבל וכדו', או שאין אחר שיודע להתפלל], הרי שבחזות הש"ץ צריך הוא לומר כמנהג בני אותו מקום ואל ישנה מפני המחלוקת.

אמנם בשו"ע {או"ח סי' קל"ז סי' ב'} כתב "יחידים הצריכים למטר בימות החמה אין שואלין אותו בברכת השנים אלא בשומע תפלה ואפילו עיר גדולה כנוה או ארץ אחת כולה כמו ספרד בכללה או אשכנז בכללה כי יחידים דמו בשומע תפלה ומיהו אם בארץ אחת כולה הצריכים מטר בימות החמה טעה בה יחיד ושאל מטר בברכת השנים (אם רוצה) חזרו ומתפלל בתורת נדבה בלא שאל בברכת השנים (אבל אינו מחויב לחזור כלל) **בית יוסף מהרי"א והרמב"ן והר"ן סביר להו כהרא"ש**", עכ"ל, והיינו דסבר דלא כהרא"ש, ודעתו דאף במקומות הצריכים לגשמים הרבה אין מבקשים אותו אלא בשומע תפלה בלבד.

והנה יש לעיין בבן ארץ ישראל שהתחיל לומר "ותן טל ומטר לברכה" בארץ ישראל יוצא לחוץ לארץ קודם שהתחילו לומר שם, במקום שאין צריכים לגשמים, אם הוא מפסיק לומר או לא, כי ככה"ג אף אם יאמר "שומע תפלה" אולי נראה כסימן קללה לבקש על הגשמים בעת שאין צריכים לו, ובאמת ראיתי להגאון רבי שלמה זלמן אייזנבאך ז"ל בספר **הליכות שלמה** {תפילה פ"ח ס"טו}, שסבר שיזכיר בשומע תפילה, כי אחר שהתחיל שוב אינו פוסק והיותר טוב שינסח לו בשומע תפילה נוסח לומר "ותן טל ומטר לברכה בארץ ישראל ובמקומות הצריכים לו", ו**בשו"ת זכור לאברהם** {סי' כ"ב} לרבי אברהם מקושטא ז"ל כתב שינסח נוסחא כעין זו בברכת השנים עצמה.

והנה **במשנ"ב** {שם סי' ה'} "בן א"י בחו"ל או להיפך אם דעתו בתוך שנה לחזור שואל כמקומו ואם דעתו אחר שנה שואל כמקום שהוא שם אם ע"פ שיש לו אשה ובנים בביתו כ"כ **הפ"ח**" והביאו **הפמ"ג** ובספר **ברכי יוסף** הסכים בשם כמה גדולים **לדעת מהר"ז גוטוה ומהר"י מלוכו** דכל אחר ישאל כבני העיר הנמצא בה ודלא כהפ"ח ע"ש ולכאורה **מדברי הב"ש** משמע דהם מיירי דוקא באין דעתו לחזור וצריך לעיין בתשובת דבר שמואל ובסי' יד אחרון כי שם מקורם, עכ"ל.

ועיין **בשו"ת רדב"ז** {שו"ת חלק ה' סי' ב'} אלפים נ"ה}, ו**במהריק"ש** {בערך לחם או"ח ק"יז א'}, ו**באהלי יעקב** {סי' ...}

איתא **בגמ'** {תענית י' ע"א} "בג' במרחשון שואלין את הגשמים רבן גמליאל אומר בשבעה בו ט"ו יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבשיראל לנהר פרת, א"ר ולעזר הלכה כרבן גמליאל תניא חנניה אומר ובגולה עד ששים בתקופה אומר רב הונא בר חייא אומר שמואל הלכה כחנניה איני והא בעו מיניה משמואל מאימת מדכרין טל ומוטר אומר להו מכי מעיילי ציבי לבי טבות רישבא דילמא אידי ואידי חד שיעורא הוא".

וכן פסק **הרמב"ם** {הל' תפילה פ"ב ה"טז} "משבעה ימים במרחשון שואלין את הגשמים בברכת שנים כל זמן שמזכיר הגשם במה דברים אמורים בארץ ישראל אבל בשנער ובסוריא ובמצרים ובמקומות הסמוכות לאלו והדומין להן שואלין את הגשמים ביום ששים אחר תקופת תשרי".

וברא"ש {תענית סי' ד'} הקשה על הדבר, דהאין נקבע זמן קבוע לכל הארצות חוץ לארץ ישראל, והרי יש מקומות הצריכים גשמים קודם ששים יום, ואף שבלל [מקום ישיבת חז"ל] אינה צריכה מים כי היא מצולת מים, מכל מקום יש מקומות הצריכים מים קודם לכן, וז"ל: "מתני' בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים. ר' גמליאל אומר ב' בו חמשה עשר יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבשיראל לנהר פרת: גמ' אומר ר"א הלכה כרבן גמליאל. תניא חנניה אומר ובגולה ששים יום בתקופה. איבעיא להו יום ששים כלפני ששים או כלאחר ששים ואסיקנא אומר רב פפא הלכתא יום ששים כלאחר ששים. כתב רבינו אבי העזרי ז"ל דבירושלמי איתא דהנך ששים יום מנינן להו מעת לעת אחר נפילת התקופה. פעמים מתחילין ביום פעמים מתחילין בלילה. ולא נהגו כן. ותמה אני למה אנו נוהגין כבני גולה בחד. נהי דהש"ס שלנו בבלי מ"מ דבר התלוי בארץ אם בכל היתה מצולת מים ולא היו צריכות למים כל הארצות צריכין למים במרחשון למה נאחר השאלה עד ששים לתקופה. והדבר ידוע אם לא היה מטר יורד עד ששים לתקופה היה הורע אבר ולמה לא נעשה כמשנתנו, ומכח קושייתו הוסיף 'בפירושינו איתא שהיו שואלין את הגשמים במרחשון וישר מאד בעיני'.

שרפי קודש

הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל זי"ע בעל ה"מאור עינים" – י"א חשון ה'תקנ"ח

הוריו – אביו רבי צבי ז"ל בן רבי נחום ז"ל [אשר יש המזהים אותו כרבי אדם בעל שם זי"ע רבו של מרנא אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' זי"ע].

לידתו – נולד בשנת ה'ת"צ בעיר נוריסק שבוואהלין.

נור"ב – מרת שרה ע"ב נכדת הגאון רבי יצחק שפירא זצ"ל אב"ד לובלין.

רבותיו – בתחילה היה לתלמידו של מרנא אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' זי"ע, ולאחר מכן נעשה לתלמידו של הרה"ק המגיד רבי דב בער ממעזריטש זי"ע.

פעילותו – עוד בחיי רבו החל רבי נחום לנסוע לעיירות בוואהלין לעורר את העם בדרשות מוסר וחסידות. לאחר פטירת רבו המגיד ממזריטש, הוא החל לנהוג באדמו"רות בנירנסק, פראהאביטש, ואחריה בצ'רנוביל והתפרסם בקדושתו ובפזונו של כספו לצדקה ולפדיון שבויים.

תלמידיו – בין תלמידיו נמנים הרה"ק רבי אברהם דב מאווריטש זי"ע בעל ה"בת עין", והגה"ק רבי שכנא צבי מנמירוב זי"ע בעל ה"הרי בשמים", ועוד.

תורתו – ספה"ק "מאור עינים" על התורה וענינים, ומחבר לטהור ספר 'ישמח לב' על הש"ס.

זרעו – בנו הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנוביל זי"ע, בנו הרה"צ רבי משה זצוק"ל, וחתנו הרה"ק רבי אברהם מקראסטישוב זי"ע אשר נישא לבתו מרת מלכה ע"ה.

הסתלקותו – נסתלק ביום י"א חשון ה'תשנ"ח ומנו"כ בעיר צ'רנוביל שבאוקראינה.

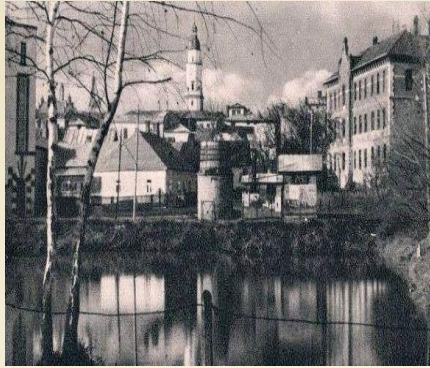
המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע אמר לתלמידיו שיש נשמה גבוהה מאוד שעתידה לבוא לעולם והוא רוצה לתתה לאחד מהם. כשנודע הדבר להרה"ק בעל ה"מאור עינים" זי"ע, שם פעמיו מיד מביתו שבטשערנוביל למעזריטש. בדרך נכנס לקורין לבקש מהרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע שסייע בעדו לקבל את הנשמה הגבוהה, בבוקרו של יום הלך עמו הרה"ק מקוריץ למקוה, וכשעלה מן הטבילה, אמר לו שפעל עבורו שתבוא הנשמה אליו, אחר הוסיף ה"מאור עינים" לבקש מהרה"ק מקוריץ, שיפעל בעדו עוד שמונשמה זו תצא שושלת של צדיקים אשר תימשך עד ביאת המשיח. טבל הרה"ק מקוריץ בשנית, וכשעלה אמר לו, שפעל גם את זאת, הוסיף ה"מאור עינים" לבקש עוד, שיפעל בעדו שהצדיקים צאצאי השושלת לא יצטרכו לבריות. אמר לו הרה"ק מקוריץ: את זאת לא אבטיח לך, אלא אדרבא, הם יצטרכו להגיע אל החסידים הנתלים בהם, והחסידים יצטרכו להגיע אליהם. נתכוון לומר לו, שתהיה תועלת גדולה במה שיצטרכו לבריות, שהרי כך יזכו החסידים לתמוך בהם ותהיה להם תועלת לנשמתם, ואכן לימים התבטא בנו המגיד מטשערנוביל: על דבר זה אני מתחרט, על שלא לקחתי יותר מן החסידים.

רבינו מהר"י נמנה על צאצאיו

קטפי גנוזות

חקרי המכון – מאמר מקיף מתולדות הגאון 'הנביא' רבי יקותיאל זלמן סג"ל וראשיתה של עיר תחילה דרוהוביץ' [ג']

בעלי מלאכה יהודים התחרו בהצלחה בבעלי מלאכה נוצרים, זה אפשר את שיפוץ בית הכנסת ובית הקברות, יהודים החלו להתיישב בהדרגה גם בכפרים מסביב לעיר, ובכך הרחיבה את טווח הקהילה בדרוהוביץ'.

עד לאותה העת נסמכה הקהילה היהודית על קהילות יהודיות מרכזיות בערים אשר סביבותיה כגון לבוב ועוד, באותם שנים נהפכה הקהילה היהודית בעיר דרוהוביץ' לקהילה עצמאית.

עלילות הדם שנפוצו באותה תקופה לא פסחו גם על דרוהוביץ', באחד השנים הואשמה מרת אדלה קיקניס יהודיה אמידה ובעלת נכסים, ברצח ילד נוצרי ושימוש בדמו לאפיית מצות בפסח. הגם שהמשרתת הנוצרית בביתה הודתה שהיא הייתה זו שהרגה את הילד כחלק מקנוניה שרקמו נוצרים אחרים, הוצאה מרת אדלה להורג והשפעת האירועים לא שקטה עוד שנים רבות.

כאשר הפכה הקהילה לעצמאית, עברה תהפוכות קשות תחילה היה זה נסיון השתלטות של יהודים אשר רחוקה היתה דרכם מדרך התורה, אחד מהם הוא 'זלמן בן זאב' אשר הופיע בחייהם של יהודי דרוהוביץ' כשיצר לעצמו עמדות כוח ללא תקדים בעיר ובמחוז. כאש הקהילה במשך עשרים וחמש שנים ותוך כדי טיפוח יחסים אישיים עם אשת מושל המחוז, הוא רדה, עשק, השחית והתעשר על חשבון הקהילה היהודית וגם הלא יהודית.

העיתון היהודי בעיר דרוהוביץ הנקרא בשם 'דראהאביטשער צייטונג'

בשנת 1720, לאחר התעקשות רבה, הצליחו יהודי דרוהוביץ' לקבל אישור לבנות מחדש את בית הכנסת שנשרף בעבר, עם זאת, דרשו שהוא לא יהיה גדול יותר ולא דקורטיבי יותר מבעבר. כדי לקבל אישור להקים גדר סביב בית הקברות שלהם, התחייבו היהודים לסייע בשיפוץ הכנסייה. באותה תקופה התגורר בדרוהוביץ' המלומד והמקובל המפורסם יצחק חיור והוא נקבר בבית הקברות המקומי.

יהודים עוסקים במלאכת הנפט בין דרוהוביץ' לבוריסלאב הסמוכה

המשך אי"ה בשבוע הבעל"ט

מראה העיר על גדות נהר הסמוך לו

למעשה בשנים אילו הוקמה הקהילה היהודית בעיר דרוהוביץ' אשר מאז צמחה וגדלה עד למאד, המסמכים העתיקים ביותר של הקהילה היהודית בדרוהוביץ' מתוארכים לשנת ה'תכ"ד מדובר בענין הנוגע ליחסים בין היצרנים של דרוהוביץ' ליהודים, כאשר האחרונים חתמו עמם חוזה לשבע שנים בדבר הזכות לאכסניה ובעלות על חנויות בתחומי העיר, שעליו נאלצו לשלם 200 זלוטי מראש, מאוחר יותר חודש חוזה זה שהיה חשוב מאד ליהודים כמה שנים מאוחר יותר, חידוש החוזה כבר עלה 300 זלוטי.

היזמות היהודית פרתה במיוחד תחת יאן III סוביסקי - בעיקר בתחום ייצור הוודקה, הבירה והחכירה. לפעמים התלוננה מועצת העיר בפני המלך על החוכרים היהודים זה התחיל בחקירה, כך בשנת ה'ת"נ קיבל המלך החלטה שאסרה על הדיירי היהודי, לברמן, למכור וודקה ליד הכנסייה.

דרוהוביץ' התפתח כמרכז האזור אט אט ניהלו יהודים כמעט את כל המסחר, כולל היצוא, הם עסקו גם בכרייה ובחליטת מלח, הן כחוכרים והן כבעלי מלאכה פשוטים. סוחרים מליבי ודרוהוביץ' שלטו בשוק המלח באזור. עם הזמן יצרו ניצני מלאכות אלה מעמד ביניים יהודי בדרוהוביץ', שהתפתח שם בהצלחה במהלך המאותים הבאים. כמו כן התפתח יצוא הבקר לשלייה, סחר בבגדים ובנקאות, בשל העובדה שדרוהוביץ' לא הייתה רחוקה מעברי הגבול שירתו סוחרים יהודים עשירים נוסעים שיצאו דרומה.

תמונה עתיקה מהמראה הכללי של העיר דרוהוביץ'

בתחבולות של כוח וטרור סילק את מתחריו וריכז בידיו את חכירת רוב האחוות בסביבה, מכרות-המלח וכל המסחר הסיטונאי ביינות ובכרזל. לאחר שגור דין המוות שנגזר במשפטו הומר למאסר עולם ולאחר שנכשלו ניסיונות הארביחה שלו מבית-האסורים, המיר זלמן בן זאב את דתו.

שהשמחה במעונם

נשגב בוזאת ברכת
מזלזא טבא וגדיא יאה לידידינו היקרים

הנה"ח ר' אברהם גרוזינגר שליט"א - בני ברק
לנישואי בתו בשעטור"מ ולמוז"ט

הרה"ח הישיש רבי יהודה וידבסקי שליט"א - ת"א
ולבתו הגב' הימלפרב תחי' ומשפ' - גבעת שמואל
ולנכדו הר"ר נריה שרעבי שיח'
להולדת הנין / הנכד / הבן בשעטור"מ ולמוז"ט

הרה"ח ר' יעקב מרדכי ברנדווין שליט"א - בני ברק
להיכנס בנו הבה"ח אברהם לייב יהושע שיח'
לעותו"מ בשעטור"מ ולמוז"ט

הפצת הגליון

נודבה ע"י ידידינו

הרה"ח ר' שלמה כהן שליט"א
לכבוד הילולת רחל אמנו ע"ה
י"א חשון

הפצת הגליון

נודבה ע"י ידידינו

הרה"ח ר' יהודה קליין שליט"א

להצלחה בכל הענינים

הפצת הגליון

נודבה ע"י ידידינו

הרה"ח ר' ירוחם שטיין שליט"א

לרגל נישואי בתו בשעטור"מ

לתרומות – הערות והארות –
ולהצטרפות לרשימת התפוצה נא לפנות
לדוא"ל mdm1038@gmail.com

כמו"כ ניתן לתרום דרך מערכת קהילות
– אור המאיר דראהביטש

מזלזא טבא וגדיא יאה

ברון שיר ושבח נשגב מלוא הטנא ברכות מאליפות
על ראש ידידינו הדגול חרב"נ הרה"צ
רבי משה אלעזר הכהן כ"ץ שליט"א
ראש כולל "תכלת מרדכי" דראהביטש

לרגל הולדת הבן בשעטור"מ ולמוז"ט

והברכה אחת היא לאמא של מלכות
הרבנית הצדקנית תחי'
א"ח לרבינו מהר"י צוק"ל

יאה רעוא קדם אבוהון דבשמיא שהתא השמחה שרויה במעונם
תמיד ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים מתוך נחת והרחבה,
ובריות גופא ונהורא מעליא, ויזכו לרוות רוב נחת קדושה מכל
יוצאי חלציהם, עד ביאת ינון אכ"ר

שמחת ה"שלום זכר" יתקיים אי"ה
בליל שב"ק בבית מדרשונו
דראהביטש

כה יתן ד' וכה יוסיף שפע רב ממעון הברכות
ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים